

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 444/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Š. M., G., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 274/2011 z 23. novembra 2011 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 10 C 17/2011 z 8. júla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. M. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2012 doručená a 25. septembra 2012 doplnená sťažnosť Š. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 274/2011 z 23. novembra 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 17/2011 z 8. júla 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 555/08 z 13. septembra 2008, a to z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu obavy z pokračovania v trestnej činnosti. Uzneseniu o vzatí do väzby predchádzalo obvinenie sťažovateľa z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, ktoré mu bolo vznesené 11. septembra 2008, ako aj obvinenie zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a 2 písm. d) Trestného zákona, ktoré mu bolo vznesené 12. septembra 2008, pričom poškodenými mali byť jeho manželka a dcéra. Väzba sťažovateľa trvala od 11. septembra 2008 do 12. novembra 2008, keď bol z väzby prepustený potom, ako okresný súd uznesením z 5. novembra 2008 dospel k záveru, že nebolo síce celkom rozptýlené dôvodné podozrenie, že sa skutky stali a že boli spáchané sťažovateľom a majú znaky trestného činu, pri rozhodovaní zohľadnil a prijal jeho písomný sľub, že povedie na slobode riadny život, že sa podrobí obmedzeniam uloženým súdom a že je ochotný v prípade potreby vyhnúť sa kontaktom s manželkou. Rovnako vzal súd do úvahy i zmenu svedeckej výpovede poškodenej, manželky sťažovateľa, ktorá bola jedným z hlavných dôkazov svedčiacich v jeho neprospech v čase vzatia do väzby, a závažnosť zásahu do základného práva jednotlivca na slobodu, ktorý väzba predstavuje. Krajský súd následným uznesením z 12. novembra 2008 zamietol sťažnosť prokurátora proti prepusteniu obvineného z väzby, no opätovne zdôraznil, že podozrenie, že sa sťažovateľ dopustil protiprávneho konania na tom skutkovom základe, ako mu bolo vznesené obvinenie, aj naďalej pretrváva, a to aj napriek zmene dôkaznej situácie v jeho prospech na základe zmenenej svedeckej výpovede poškodenej manželky.

3. V ďalšom priebehu trestného stíhania sťažovateľa v trestnej veci nebezpečného vyhrážania okresný súd uznesením č. k. 3 T 61/2009-466 z 27. januára 2010 rozhodol

o postúpení trestnej veci Obvodnému úradu v Spišskej Novej Vsi, odboru všeobecnej vnútornej správy, detašovanému pracovisku G., pretože zistil, že nejde o trestný čin a uvedený orgán by mohol uvedený skutok prerokovať ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu. V tomto uznesení okresný súd zmenené výpovede poškodenej vyhodnotil ako nepravdivé a účelové, ktorými sledovala snahu pomôcť manželovi a potvrdiť mu jeho obranu. Súd ďalej uviedol, že pri rozhodovaní o tom, či žalovaný naplnil skutkovú podstatu stíhaného prečinu, možno konštatovať, že je dané podozrenie, že z hľadiska formálneho chápania obžalovaný naplnil znaky stíhaného prečinu. Intenzita tohto konania však poukazuje na to, že z materiálnej stránky skutok nedosiahol takú mieru z hľadiska jeho nebezpečnosti, žeby išlo o trestný čin, pretože závažnosť prečinu je nepatrná, uvedený skutok by mohol príslušný priestupkový orgán posúdiť ako priestupok, a preto vec súd postúpil na prerokovanie priestupku Obvodnému úradu v Spišskej Novej Vsi. Konanie v priestupkovej veci bolo následne rozhodnutím Obvodného úradu v Spišskej Novej Vsi z 15. júla 2010 právoplatne zastavené, pretože skutok, o ktorom sa koná nie je priestupkom.

4. Aj druhá trestná vec sťažovateľa bola uznesením Vojenskej obvodnej prokuratúry Prešov sp. zn. OPv 227/2008 zo 16. marca 2009 postúpená priestupkovému orgánu (skutok stíhaný ako zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby). Aj konanie v tejto priestupkovej veci bolo následne rozhodnutím Obvodného úradu v Spišskej Novej Vsi z 30. apríla 2009 právoplatne zastavené, pretože skutok, o ktorom sa koná, nie je priestupkom.

5. Sťažovateľ podal následne na okresnom súde žalobu, ktorou sa proti žalovanej Slovenskej republike domáhal náhrady škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, do ktorej bol vzatý, pričom vec bola následne postúpená inému orgánu. Požadovanú výšku škody vyčíslil najskôr na 300 000 €, neskôr túto sumu upravil na 462 127,80 €. Okresný súd jeho žalobu zamietol a krajský súd rozsudkom napadnutým touto sťažnosťou jeho rozsudok potvrdil, keď zhodne dospeli k záveru, že sťažovateľ si väzbu zaviniť sám, v dôsledku čoho mu právo na náhradu škody nevzniklo. Sťažovateľ na odôvodnenie sťažnosti v podstatnom uviedol:

„Moje väzobné stíhanie bolo od počiatku nezákonné a protiprávne. Moja väzba bola vykonštruovaná orgánmi činnými v trestnom konaní, keď tieto odmietli súdne zvážiť

celkový problém a síce, že nešlo o páchanie trestnej činnosti, ale išlo o vážne manželské nezhody, resp. manželskú krízu... Ja som nikdy nemal v úmysle manželke ublížiť, resp. páchať voči nej trestnú činnosť, ale chcel som len riešiť v tom čase vzniknuté manželské nezhody a hádky, ktoré orgány činné v trestnom konaní doslova nafúkli do obludných rozmerov a mňa zatkli. Ja som už v čase prejednávania mojej väzby ponúkol sudcovi riešenie a síce, že pôjdem do doby, kým sa situácia neupokojí bývať mimo G. do K., kde mi obhajca obstaral lacnú ubytovňu. Taktiež súd vôbec nezobral do úvahy charakter mojej osoby a síce, že som odslúžil 25 rokov u polície, kde som tvrdo bojoval so zločinom rôzneho druhu a častokrát nasadzoval život a zdravie...

Následne po preukázaní mojej neviny som sa cestou súdnych orgánov domáhal náhrady škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, keďže moja väzba bola evidentne protizákonná.

Tvrdím, že postupom súdov bol generálne znegovaný zákon č. 514/2003 Z. z., a to z dôvodu, že zákonodarca má prvoradý záujem a zámer na odstránení každého nezákonného rozhodnutia, pritom štát sa nemôže zodpovednosti za nezákonné rozhodnutie zbaviť tak, ako to v rozsudkoch učinili porušitelia práva. Súdny svojimi rozsudkami popreli právnu normu – zákon č. 514/2003 Z. z. a vôbec jej zmysel.

Porušitelia práva sa snažia paušálne nahovoriť, že ja som si mal väzbu zaviniť sám... Súdny vôbec nezobrali do úvahy, že ja som bol spod obžaloby generálne oslobodený, a teda som evidentne žiadne prečiny nespáchal, teda som bol zatknutý nezákonne a som a vždy som bol nevinný.

Súdna prax ustálila, že zavinenie páchatel'a väzby na väzobnom stíhaní musí byť zjavne preukázané. Jedná sa o také prípady, ktoré vo svojej podstate sťažujú činnosť orgánov činných v trestnom konaní, napríklad pokus o útek, ukrývanie sa, ovplyvňovanie znalcov, svedkov a pod. Ja som nikdy nič podobné nespáchal, čiže tvrdím, že rozhodnutia súdov sa nezakladajú na riadne zistenom skutkovom stave veci, čo vo svojej podstate viedlo k neprávnomu rozhodnutiu súdov, ako aj k nesprávnej aplikácii práva.

Súdny sa ani len nenamáhal vysporiadať sa s otázkami, že následkom nezákonnej väzby sa zo mňa stala prakticky spoločenská mŕtvola. Prišiel som o výhodné a stabilné zamestnanie, ktoré bolo zdrojom mojich jediných príjmov, mám zdravotné problémy, rodičia a súrodenci sa odo mňa odvrátili a so mnou vôbec od uväznenia nekomunikujú,

utrpel som kreatívnu ujmu, nakoľko kriminálne živly, ktoré som v minulosti riešil sa na mne dobre zabávajú, o pretrpených príkoriach vo väznici ani nehovorím. Stav naznačuje nespravodlivosť napádaných rozsudkov.“

6. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho označené práva boli porušené rozsudkom krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu. Ďalej žiadal, aby ústavný súd napadnuté rozsudky zrušil, vrátil vec na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom

na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobný obsah základného práva na súdnu ochranu priznáva každému aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že táto má predpísané náležitosti, nie je neprípustná, je podaná včas a oprávnenou osobou a na jej prerokovanie má právomoc. Ďalej sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal tým, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti totiž možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne

neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS. 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

10. Základná línia sťažostnej argumentácie je identifikovateľná nesúhlasom sťažovateľa s právnymi závermi okresného súdu a krajského súdu týkajúcimi sa vzniku jeho nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe. Sťažovateľ tvrdí, že v dôsledku jeho „*generálneho oslobodenia spod obžaloby*“ mu vznikol nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe a súdy „*generálne znevali zákon č. 514/2003 Z. z.*“, keď dospeli k záveru, že mu právo na náhradu škody nevzniklo, pretože si väzbu zaviniť sám.

11. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (a práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

12. Vychádzajúc z uvedeného sa ústavný súd oboznámil s napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý v relevantnej časti odôvodnenia uviedol:

„Odvolací súd bez nariadenia pojednávania (postupom podľa § 214 ods. 2 O.s.p. – v ostatných prípadoch, t. j. neuvedených v § 214 ods. 1 O.s.p. možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania) prejednal odvolanie v rozsahu vyplývajúcom z § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a rozsudok potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p., lebo je vecne správny, jeho odôvodnenie má podklad v zistení skutkového stavu a odvolací súd sa s nim stotožňuje, lebo dôvody napadnutého rozsudku sú správne, na čom nič nemení ani odvolanie, v ktorom sa iba opakujú skutočnosti, s ktorými s súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku výstižne a presvedčivo vypořiadal.

O nesprávne právne posúdenie ide vtedy, ak súd použil nesprávnu právnu normu alebo síce aplikoval na daný predmet sporu správnu právnu normu, ale nesprávne ju vyložil, resp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania).

Súd prvého stupňa sa nedopustil omylu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, použil správny právny predpis, správne ho aj vyložil a na daný skutkový stav ho i správne aplikoval, rozsudok o zamietnutí žaloby je zákonný a presvedčivý. Žalobca v odvolaní iba opakuje skutočnosti, ktoré účelovo už uvádzal aj v konaní pred súdom prvého stupňa, s ktorými sa súd riadne a presvedčivo vyrovnal. K dôvodom napadnutého rozsudku už odvolací súd nemusí nič dodávať.“

Keďže krajský súd sa stotožnil s dôvodmi rozsudku okresného súdu, ústavný súd sa oboznámil aj s týmto. Okresný súd po prepise žalobných dôvodov a vyjadrenia žalovanej najskôr takto rekapituloval vykonané dôkazy (prevzaté z pôvodného trestného konania):

„Dňa 10.9.2008 o 12.40 hod. manželka žalobcu I. M. sa dostavila na OO PZ G. a podala trestné oznámenie na svojho manžela. Do zápisnice o trestnom oznámení uviedla, že s manželom má už dlhšiu dobu nezhody, manžel ju slovne uráža a fyzicky napáda, naposledy ju napadol počas G. jarmoku dňa 16.8.2008 po tom, ako sa v ranných hodinách vrátili z mesta jej v byte spôsobil poranenie a to početné hematómy, o čom bol urobený aj zápis v zdravotnej dokumentácii u obvodného lekára u MUDr. T. Takto sa k nej správa, keď je pod vplyvom alkoholu. Nie je už schopná, ani ochotná naďalej znášať správanie svojho manžela. V uvedený deň došiel na jej pracovisko a dožadoval sa, aby vyšla z ambulancie, pričom mu dvere otvorila doktorka, ktorá mu povedala, že je posudková komisia a preto nemôže vyjsť von, a že problémy si vyriešia až po posudkovej komisii. Manžel sa voči prítomným správal vulgárne, a že ak nevyjde von, že uvidí. Má z manžela veľký strach, že jej niečo urobí. Už v minulosti musela niekoľkokrát z bytu odísť, nakoľko mala obavy, že ju manžel zbije, čo niekoľkokrát urobil, ale nespôsobil jej zranenia, ktoré by si vyžadovali lekárske ošetrenie alebo práceneschopnosť. V súčasnej dobe je od nedele pri svojej dcére, nakoľko manžel ju z bytu vyhodil a odišla aj z obavy, že ju zbije... Včera dňa 9.9.2008 o 20.30 hod. ju telefonicky zavolať do bytu, pričom v byte bola aj svokra, ktorá pricestovala z V. Chcel sa rozprávať o ďalšom spolužití, ale mu povedala, že je pod vplyvom alkoholu a nevidí zmenu k lepšiemu. Na to sa na ňu vyhnal, chcel ju udrieť rukou, v čom mu zabránila mama. Potom odišla do bytu dcéry aj so svokrou. Má dôvodnú obavu o svoj život a zdravie, pričom spolužitie s manželom je neprípustné, lebo ju psychicky týra a bojí sa, že jej niečo urobí.

V uvedený deň bol na OO PZ G. urobený aj úradný záznam s H. M., matkou navrhovateľa, ktorá uviedla, že na základe telefonickej žiadosti dňa 9.9.2008 docestovala v podvečer do G. do bytu syna, nakoľko jej nevesta oznámila, že má s manželom problém, vyhadzuje ju z bytu, vulgárne sa voči nej správa, psychicky ju týra a bije. Syna našla v pohostinstve a išla s ním domov. Následne došla do bytu nevesta, ktorá povedala, že nie je schopná, ani nemieni už s ním žiť, syn sa začal správať agresívne, vyhnal sa rukou a ona

mu zabránila, aby manželku udrel. Potom sa pobrala s nevestou z bytu preč, lebo sa báli, že im niečo urobí, alebo že ich zbije.

Z hlásenia o použití donucovacích prostriedkov a záznamu súd zistil, že v ten istý deň sa na OO PZ G. o 13.30 hod. dostavil aj navrhovateľ a dožadoval sa rozhovoru s manželkou. Bolo mu povedané, že ruší vypočúvanie a že môže sa s ňou porozprávať po vykonaní výsluchu. Na viacnásobnú výzvu nereagoval, bol v značne podnapilom stave, správal sa agresívne a zdráhal sa opustiť budovu...

Dňa 11.9.2008 o 15.40 hod. na OO PZ G. bola spísaná zápisnica o trestnom oznámení I. M. s tým, že bolo podané ďalšie trestné oznámenie, nakoľko manžel, keď sa dozvedel, že podala trestné oznámenie, sa jej začal vyhrážať a to tým spôsobom, že na pevnú linku do ambulancie neustále vyvoláva a po prvom telefonáte jej povedal, že najprv pôjdem ja a potom on. Pochopila to tak, že najprv pripraví o život ju a následne seba. ... Manžel sa jej nikdy nevyhrážal tak, že jej doslovne povedal, že ju zabije, ale vždy používal dvojzmyselné slová. V poslednej dobe z takýchto vyhrážok mala strach, že manžel jej nejako ublíži, nakoľko bol často pod vplyvom alkoholu a nevedela, čo sa odohráva v jeho hlave. A pozná ho, že by jej dokázal ublížiť, nakoľko ju aj v minulosti fyzicky napádal. Vzhľadom na dôvodnú obavu o jej život a zdravie žiada, aby manžel bol izolovaný, aby jej nemohol ublížiť a potrebuje psychiatrickú protialkoholickú liečbu.

Dňa 11.9.2008 bola o 21.00 hod. spísaná ďalšia zápisnica o výsluchu I. M... Ku skutočnostiam zo dňa 16.8.2008 uviedla, že v G. bol jarmok, na ktorý išiel jej manžel, kde požil v značnej miere alkoholické nápoje. Potom čo sa vrátili domov, jej začal nadávať s tým, že sa vypytoval, s kým ho podvádza. Dňa 16.8.2008 v čase okolo 1.30 hod. sa zobudil a chcel vidieť tretí mobilný telefón, ktorý zakúpila so synom. Žiadal ju, aby mu ho zapla, pričom vstal z postele a začal sa po nej zaháňať. Povedala mu, že bude volať policajtov a rodičov. Keď mu to povedala, začal ju fackať po hlave a rukách, pričom ju udrel 3-4 krát, vtedy sa nahnevala a udrela ho po tvári. Chcela ujsť na chodbu, ale od strachu to nedokázala a vtedy ju chytil za vlasy odzadu a vytrhol jej chumáč vlasov. Stihla ešte zavolať dcéru, ktorá k nim došla, dcéra potom zapla mobil a ukázala otcovi, že tam nie je hovor a ona sa urýchlene zbalila a odišla k dcéru do bytu... Dňa 9.9.2008 prišiel s kyticou kvetov do ordinácie s tým, že sa chce s ňou rozprávať, ako sa aj ospravedlniť. Rozprávala sa s ním v ordinácii, pričom lekárka bola vonku pri dverách, avšak sa jej neospravedlnil, len

vykrikoval, že sa má okamžite vrátiť domov. Poobede okolo 18.30 hod. došla jej svokra, najprv išla po syna do krčmy a potom ju zavolali. Keď mu povedala, že odmieta s ním žiť, nakoľko je agresívny a stále opitý, znovu na ňu dvihol ruku v snahe ju udrieť, v čom mu mama zabránila... Dňa 11.9.2008 jej ráno o 7.00 hod. zavolať do ambulancie a povedal slová, že „najprv pôjdeš ty a potom ja“ a pochopila to tak, že má si dávať pozor na seba... Konaním svojho manžela utrpela psychickú ujmu, z jeho správania mala zlý pocit a hlavne sa obávala o svoj život po jeho slovách.

Dňa 12.9.2008 bola vypočutá dcéra žalobcu, ktorá uviedla, že jej volal dňa 11.9.2008 okolo 9.00 hod. brat, lebo mu volala mama, že otec sa jej vyhrážal slovami, že najprv pôjde ona a potom on. Okamžite jej preto volala, či je v poriadku, hneď jej povedala, aby to nahlásila polícii, aby sa jej niečo zlé nestalo. Vie o tom, že otec mame neustále od nedele vyvolával, stále sa jej vyhrážal a posielal SMS správy. Mama jej povedala, že keď jej otec ešte raz zavola, tak prípad ohlási. Oznámenie na polícii zo dňa 10.9.2008 smerovalo na otca, ktorý sa mame vyhrážal. Vie, že otec bol na polícii v G., kde s ním mali policajti problémy a vie, že volal aj doktorke T., aby si hľadala nového zamestnanca. Konanie otca sa voči matke a celej rodine stupňovalo, nadmerne požíval v poslednej dobe alkoholické nápoje a po ich požití bol agresívny a jeho agresivita sa stupňovala. Videla, ako otec niekoľkokrát matku zbil, ťahal ju za vlasy a stalo sa, že aj ju chytil pod krk.

Syn žalobcu na polícii uviedol, že 7.9.2008 bol so švagrom po otca v M., po nastúpení do auta prehlásil, že ešte len teraz sa to začne. Medzi rodičmi dlhšie pretrvávajú nehody, otec mamu vyhodil z bytu a podľa neho chcel veci nejako riešiť. Otec nešiel domov, ale k rodinnej priateľke na oslavy a on odišiel na internát do K. Keď druhýkrát volal domov, mama mu povedala, že ju otec vyhodil z bytu, preto jej sporadicky volal domov a mama ho informovala, že jej otec neustále telefonuje a vyhráža sa jej, že sa stanú veci, aké G. nezažila... Konanie otca sa v posledných dňoch voči celej rodine a hlavne mame stupňovalo, otec požíval nadmerne alkoholické nápoje a po ich užití bol agresívny. Videl niekoľkokrát predtým, ako mamu zbil, ťahal ju za vlasy, fackoval a stalo sa, že keď sestra ešte nebola vydatá, že zbil aj sestru.“

V odôvodnení rozsudku následne okresný súd poukázal na ďalšie vykonané dôkazy, najmä výsluch sťažovateľa a jeho manželky na pojednávaní, kde táto okrem iného uviedla:

„Potom, čo manžela zobrali, v prvé dni mala veľký zmätok v hlave, potrebovala si myšlienky usporiadať. Chcela ísť na oddelenie za vyšetrovateľom niektoré veci objasniť a doplniť, bolo to koncom septembra alebo prvé dni októbrové. Nepochopila, že prečo manžel je v base, myslela si, že skončí na psychiatrii. Manžel ju ani deti nikdy neohrozoval zbraňou. Následne sa telefonicky obrátila na právneho zástupcu manžela, či vie pomôcť ako má situáciu dať do správnych koľají, pretože 11.9.2008 vzniklo strašné nedorozumenie. ... Ku svojim výpovediam uviedla, že dňa 10.9.2008 mali posudkovú komisiu, vtedy tam prišiel manžel a domáhal sa, že musí ísť von. Doktorky mu povedali, že keď skončí posudková, že môže ísť a vtedy išla prvýkrát na políciu, nech ho zastavia. Už aj vtedy bola v strese, lebo všetko toto sa stalo od nedele poobedia. A medzi tým bolo možno sto telefonátov a už vtedy mal človek toho dosť. Chcela, aby sa manžel ukludnil a aby jej prestal volať, a že keď sa ukludní, že sa porozprávajú. Na otázku, že vo všetkých troch výpovediach z dňa 10. a 11.9.2008 vypovedala, že manžel ju aj fyzicky napadol, uviedla, že to bolo tri týždne predtým, bola to žiarlivostná scéna z jeho strany. Poľahal ju za vlasy a dal jej aj facku. Potom odišiel na tri týždne na brigádu. Deň pred incidentom volala svokru, aby mu prišla dohovoriť, lebo je to jeho mama, takže ku večeru išla domov, kde bol manžel, chcel, aby ostala doma a už vtedy bol taký, že trval na tom, že musí ostať doma. Keď sa postavil, zahnal sa, ustúpili a išli radšej rýchlo preč a rozhovor nedokončili. A potom všetko nadväzovalo jedno na druhé.“

Vo vzťahu k vyhodnoteniu vykonaných dôkazov a právnej stránke veci okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol:

„Podľa § 8 ods. 5, 6 zák. č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak

- a) bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie,*
- b) bol oslobodený spod obžaloby alebo*
- c) vec bola postúpená inému orgánu.*

Právo na náhradu škody nevznikne

a) ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama...

Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je existencia nezákonného rozhodnutia, existencia škody, príčinná súvislosť

medzi škodou a nezákonným rozhodnutím. Všetky tri zákonné podmienky musia byť splnené súčasne.

Rozhodnutiami - uzneseniami vydanými orgánmi činnými v trestnom konaní bolo začaté trestné stíhanie na žalobcu pre trestný čin nebezpečného vyhrážania a trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Rozhodnutia boli vydané na základe podania trestného oznámenia poškodenej - manželky žalobcu. Trestné oznámenie podala 10.9.2008 o 12.40 hod., druhé podala 11.9.2008 o 15.40 hod. a doplnené bolo v ten istý deň o 21.00 hod. z dôvodu, že keď je manžel pod vplyvom alkoholu, ju psychicky týra, fyzicky napáda a má z neho strach, že jej niečo urobí. V týchto trestných oznámeniach uviedla, že od žalobcu, keď bol pod vplyvom alkoholu niekoľkokrát dostala facky, pri jednom napadnutí v minulosti po takejto facke mala prasknutý ušný bubienok, chytil ju za vlasy a vytrhol jej chumáč vlasov, mala početné hematómy, niekoľkokrát musela z domu utiecť ku svojej dcére a aj v čase, keď podala trestné oznámenie, odišla k dcére aj so svokrou. V posledné dni neustále jej vyvolával. Dňa 10.9.2008 na polícii vypovedala aj svokra, matka žalobcu, ktorá potvrdila, že žalobca sa na manželku vyhnal, zabránila mu, aby ju udel a bol agresívny. Obidve deti žalobcu potvrdili, že boli osobne svedkami, keď žalobca mamu bil, fackoval a ťahal za vlasy. Aj z hlásenia o použití donucovacích prostriedkov je zrejmé, že žalobca dňa 10.9.2008, keď zistil, že manželka išla podať trestné oznámenie, dožadoval sa rozhovoru s ňou na polícii, bol pod vplyvom alkoholu a agresívny. Keď sa mu nepodarilo s ňou rozprávať, následne zatelefonoval MUDr. T., a ju žiadal, aby sa spojila s jeho manželkou, ktorá jej robí sestričku, aby do 5 minút stiahla oznámenie voči nemu, lebo vyskočí z okna. Z tohto oznámenia bol urobený záznam. Aj nasledujúci deň bol pod vplyvom alkoholu, bral lieky a väčšie množstvo liekov zobrať aj pred svedkami, toto oznámili jeho manželke, čo malo za následok, že bola zavolaná rýchla zdravotná pomoc a polícia. V tom čase zobrať do ruky zbraň, ktorú mal doma a svedok J. S., teraz už nebohý ju zobrať do svojho auta a odovzdal na polícii.

Uznesením tunajšieho súdu bol žalobca vzatý do väzby, z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku, teda že bude pokračovať v trestnej činnosti a väzba trvala od 11.9.2008 do 12.11.2008. Sťažnosti žalobcu proti uzneseniam boli zamietnuté. Žalobca bol z väzby prepustený po tom, čo poškodenej zmenila výpoveď, lebo ako uviedla vo svojej zmenenej výpovedi, svojou pôvodnou výpoveďou ublížila manželovi v pracovnom aj

osobnom živote a súd prijal jeho sľub, že opustí domáce prostredie. V uznesení však bolo uvedené, že skutky spáchané obvineným majú znaky trestného činu a dôvod väzby nepominul. Tvrdenie žalobcu a právneho zástupcu, že nebol dôvod väzby, lebo už pri vzatí do väzby sudcovi povedal, že odchádza zo spoločnej domácnosti, nie je pravdivé, lebo žalobca pri výsluchu uviedol, že s manželkou sa dohodli, že sa rozvedú, ona odíde z G. a on ostane bývať v byte, pretože ho opravil zo svojich úspor.

Skutočnosť, že po podaní obžaloby, vydaní Trestného rozkazu a po podaní odvolania súd postúpil trestnú vec - prečin nebezpečného vyhrážania Obvodnému úradu na prejednanie priestupku neznamena, že uznesenie o vznesení obvinenia a väzba boli nezákonné a teda táto zákonná podmienka nebola splnená.

Podľa § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama. Uvedené ustanovenie jednoznačne vymedzuje prípady, kedy žalobca nemá právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe. Žalobca pred vznesením obvinenia a pred rozhodnutím o väzbe sa správal agresívne, agresivitu zvyšovalo požitie alkoholu a vzhľadom na predchádzajúce útoky a aj agresívne správanie na pracovisku manželky a na polícii bolo dôvodom k podaniu návrhu a následnému vzatiu do väzby. Poškodená - svedkyňa vo svojej zmenenej výpovedi, ktorú urobila po návšteve vo väzbe a spísaní záznamu u právneho zástupcu žalobcu uviedla, že pri výsluchu bola v strese, z predložených zápisníc je zrejmé, že vypovedala 3x, po prvej výpovedi uviedla, že na druhý deň, keď jej ráno žalobca telefonoval, že najprv pôjde ona a potom on, najprv tvrdila, že to u nej vyvolalo obavy a neskôr uviedla, že tomu nepripisovala vážnosť, čiže nebola v strese, ide o rozporné tvrdenia. Z výpovedí poškodenej, výpovedí detí a matky žalobcu a ďalších svedkov jednoznačne vyplýva, že konanie žalobcu naplnilo znaky stíhaného prečinu, čo je uvedené aj v uznesení okresného súdu. Z uvedeného je zrejmé, že žalobca si svojím správaním väzbu zavinil sám, čo vyplýva z vyjadrení a podaného trestného oznámenia poškodenej, na základe ktorého bolo začaté trestné stíhanie. Tým, že svoju výpoveď zmenila, a tým vlastne podnet na začatie trestného stíhania vzala späť, tak v zmysle cit. ustanovenia žalobcovi právo na náhradu škody nevzniklo.“

13. V intenciách mantinelov možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd posúdil to, či rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu, s ktorého výrokom a odôvodnením sa odvolací súd stotožnil, je ústavne udržateľný, t. j. či nevykazuje znaky svojvôle, arbitrárnosti, či je náležite odôvodnený a či výklad práva všeobecným súdom nie je taký, že popiera účel a zmysel príslušných zákonných noriem (m. m. I. ÚS 23/2010).

14. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu, a to najmä v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu, ktoré nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré potvrdil žalobu zamietajúci rozsudok okresného súdu. V odôvodnení rozsudkov dali všeobecné súdy sťažovateľovi podrobnú a ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, prečo aj napriek tomu, že trestné stíhanie v jeho veci bolo postúpené na priestupkové konanie, nárok na náhradu škody mu nevznikol. Právnomu záveru všeobecných súdov predchádzalo rozsiahle dokazovanie zamerané na zistenie skutkového stavu veci. Celkom správne pritom okresný súd vychádzal najmä z listinných dôkazov vykonaných v pôvodnom trestnom konaní, keďže tieto z hľadiska aplikovanej normy (zavinenie väzby) mali podstatný význam, a to najmä v časovej súvislosti, keďže z nich bol zistiteľný skutkový stav v domácnosti sťažovateľa a vo vzťahoch medzi ním a poškodenou manželkou (resp. dcérou) v čase bezprostredne pred vznesením obvinení a vzatím do väzby, ale aj vo vzdialenejšom časovom horizonte. Neskôr vykonané dôkazy tak trestný súd (rozhodujúci o postúpení veci na priestupkové konanie), ako aj civilný súd (rozhodujúci o nároku na náhradu škody) považovali za účelovo zmenené pod vplyvom času a snahy zvrátiť priebeh trestného konania. Logické vyhodnotenie týchto vykonaných dôkazov jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti tak, ako to učinil okresný súd a krajský súd sa s tým stotožnil, nemožno preto považovať za svojvoľné, ale naopak, korešpondujúce s intenzitou ich významu pre zistenie skutkového stavu. Rovnako právny záver všeobecných súdov spočívajúci v právnej subsumpcii riadne zisteného skutkového stavu podľa názoru ústavného súdu nevykazuje prvky ústavnej neudržateľnosti či neakceptovateľnosti.

15. V okolnostiach prípadu preto ústavný súd konštatuje, že právny záver všeobecných súdov nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým zásadne poprel ich účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojim vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). V rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Pokiaľ teda ide o možný zásah do základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd uzatvára, že rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie (skutkové a právne) rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), nie je arbitrárny a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo krajský súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Inak povedané, v sťažnosti absentuje ústavno-právny rozmer. V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

16. Len na doplnenie ústavný súd uvádza, že predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe sú v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 514/2003 Z. z.“) vymedzené tak pozitívne (§ 8 ods. 5), ako aj negatívne (§ 8 ods. 6). Nevyhnutným predpokladom na vznik nároku na náhradu škody je teda naplnenie niektorej z hypotéz predpokladaných v ustanovení § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., t. j., že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená alebo vec bola postúpená inému orgánu. Ide však len o prvý predpoklad vzniku tohto nároku, pretože vychádzajúc z logického a systematického výkladu zákona č. 514/2003 Z. z., je kumulatívnou podmienkou súčasné nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody nevznikne podľa § 8 ods. 6 (in concreto zavinenie väzby). Inak povedané, v prípade naplnenia niektorého z negatívnych predpokladov uvedených v § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z. [napr. (i) zavinenie väzby, (ii) zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že trest, ku ktorému môže stíhanie viesť, je celkom bez významu popri treste, ktorý pre iný čin bol obvinenému už uložený, alebo (iii) oslobodenie spod obžaloby, pretože osoba nie je trestne zodpovedná], nárok na náhradu škody nevznikne ani v prípade danosti niektorého z pozitívnych predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe ustanovených v § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z.

17. Čo je potrebné považovať za zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody, zákon č. 514/2003 Z. z. bližšie neustanovuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o nárokoch na náhradu škody spôsobenej väzbou rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, vychádzajúc z ktorého im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody. Pri tomto rozhodovaní sa samozrejme musia vyvarovať svojvôle a svoje skutkové a právne závery riadne odôvodniť. V prípade sťažovateľa je aj z pohľadu ústavného súdu nepochybné, že v rozhodnej dobe (september 2008) tu vzhľadom na vtedajšie správanie sťažovateľa skutočne existovala dôvodná obava, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti, ktorej sa mal dopúšťať na jemu blízkych osobách, a teda bolo dané aj jeho zavinenie na vzatí do preventívnej väzby. Ústavný súd preto jeho sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

18. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na zrušenie rozsudkov všeobecných súdov a náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2012